

Älvsborgsgatan

VARBERG	1565
LÜTZEN	1632
LEIPZIG	1642
HELSINGBORG	1710
GADEBUSCH	1712
NYA ÄLVSORG	1719

KP-bilen - Karosseri Pansar

Svante Bergh berättar om sitt liv Sid 3

Matlagning i fält Sid 9

Nya moderna hus på regementet Sid 10

Kunglig Älvsborgs Regementes Kamratförening

Plusgiro 17 10 56-5
Brigadgatan 10 A, 504 31 Borås
info@kamrati15.se

HEDERSLEDAMOT
Sven Wergård och Bengt Tellow

Ordförande:
Svante Bergh
Tel. 0709-20 21 88
E-post:
svante.bergh@me.com

Svante Bergh

Vice ordförande:
Jan Andersson
Tel.bost. 033-10 15 57
Mobil: 0705-92 69 18
E-post: jan@renajs.se

Jan Andersson

Sekreterare:
Ingrid Ståhl
Tel. 0706-35 55 03
E-post:
iobstahl5@gmail.com

Ingrid Ståhl

Kassör:
Jan Andersson
Tel.bost. 033-10 15 57
Mobil: 0705-92 69 18
E-post: jan@renajs.se

Jan Andersson

REDAKTIONEN:
Älvsborgaren:
Lars Rehn
Tel.bost. 033-41 49 43
E-post:
larsbarry.rehn@gmail.com

Lars Rehn

Utgivare:
Kamratföreningsförbundet Älvsborgarna

Redaktionen förbehåller sig rätten att på insända bidrag sätta underrubriker och p.g.a. disponibelt utrymme tvingas till avkortningar.

Ordföranden har ordet

Jag ser ljuset i tunneln! När ni läser detta har många av oss fått första sprutan mot Covid och går och väntar på den andra. När många fått två sprutor, planerar vi att börja med verksamhet igen. Inledningsvis kommer detta att ske försiktigt med begränsat deltagande.

Vi tror att detta kan ske framåt skiftet april-maj. Vi kommer då också att ha ordnat med visning som ni kan ta del av hemma vid datorn av våra föredrag.

Annars är en stor sak att Borås firar 400 år i sommar. Här önskar man deltagande från frivilligorganisationer med mera. I staden kommer förvisningar ske på olika platser.

Den 29 juni planeras nu en stor marsch ner till Stortorget och en avlämning till Kronprinsessan Victoria. Även Prins Daniel förväntas delta.

Eventuellt kommer en måltid att intas på Mässen med hedersgästerna. Vi hoppas därför att Anders Bourgardth håller ut och att vi kan fortsätta att äta hans fina måltider efter Corona. Vi får alla söka former för att stödja honom, fram tills läget normaliseras.

Som vanligt är det fokus runt Göteborg och hamnen vad avser försvar och säkerhet i Västsverige. Det nya regementet Amfibieregemente 4 (Amf 4) kommer nu preliminärt att organiseras från den 1 oktober i år.

Redan i sommar rycker det in 400 värnpliktiga som skall ingå i regementet. Sjösäkerhetskompani och bevakningskompani förs över och den nye regementschefen blir ny kommandant för Garnisonen. Vid Amf 4 kommer Fö-MedC att vara förlagt och omfatta ca 400 personer.

Regementet kommer att växa och om några år förväntas det vara 1600 personer som dagligen arbetar inom området. Stora investeringar kommer att

göras. Man kommer att utnyttja skjutmöjligheter vid Brätt och på Tånga Hed. Dessutom förväntas beslut om Skärgårdsskjutfältet komma och ge Amf 4 möjligheter att skjuta ut över havet.

Detta är bra och positivt, men inte tillräckligt! Kom ihåg att en strid om Sverige inte vinnas i Göteborg. Däremot kan förmågan att försvara Sverige gå förlorad om inte Göteborg försvaras och detta redan i fredstid.

Vi behöver därför

- minst ett minröjningsfartyg med basering i Göteborg
- förmåga att luftvärnskydda Göteborg med Patriot
- uppbyggnad av en lokalförsvartsbataljon för försvar av hamnen från omsatta förband från Amf 4
- en operativ stab för marin och markstrid i Göteborg.

Håll avstånd, håll ut och håll kamratföreningen högt!

Dessutom vill jag orientera om att vår systertidning Älvsborgarna nu kommer ut med specialnummer kopplat till varje nummer. Det är riktat till ungdomar bl a på universitet och högskolor. Det utgörs av centrala artiklar från tidningen samt material som skrivs av ungdomarna själva.

Svante Bergh
Ordförande

E-POSTADRESS!

Har du e-postadress så sänd in den till vår kanslist Stefan Jacobsson

info@kamrati15.se

Du får då information, kallelser m.m. som ine hinner komma i tidningen.

Hur gick det sedan?

Här berättar Svante Bergh om sin tid, före och efter, sin I 15 tid

Jag var chef för I 15 och Försvarsområdesbefälhavare för fo 34 från 1989 till 1992. Det var för övrigt bland de bästa åren i min officersbana, främst beroende på den kompetenta befälskadern och den duktiga personalen på regementet.

Kommer ni ihåg att vi tog fram en verksamhetside? Vi sätter krigsförbanden i centrum! Vi lade bl a ner mycket krut på att göra IB 45 till en bra brigad.

Under åren tvingades vi lägga ner IB 15 - Sven Wergårds äldre brigad. Många duktiga officerare lämnade regementet. Vi ansträngde oss mycket, och jämfört med många andra regementen så gick det relativt smärtfritt. Vi fick skicka Börje Ståhl och hans medarbetare för att stödja andra i deras arbete. Vi var värddar för VM i militär orientering och såg till att alla fick en snygg träningsoverall.

Vi flyttade kasernstaketet och ordnade invandrarförläggning i en kasern. Tänk så kul att se löjtnant Henriksson ställa upp invandrarna och marschera upp till matsalen. Han hade också utbildning hur man utnyttjade en toalett - något som var obekant för många.

Sen byggde vi nya baracker på Tånga Hed åt invandrarna. Vi höll med kök med mera. När lägret inte behövdes längre, gick de nya barackerna över i I 15 händer - utan kostnad.

Vi byggde en ny sporthall, för att saknaden av en sådan inte skulle ligga oss i fatet vid diskussioner om nedläggning. Den bekostades genom att vi hyrde ut kapacitet till civila företag. (Tyvärr hjälpte det som bekant inte)

1992 utnämndes jag till fördelningschef i Nedre Norrland - Östersund. Jag hann inte tillträda förrän jag blev tillfrågad om att istället bli stabschef vid Milostaben i Strängnäs - Milo Mitt och därmed Generalmajor. Jag gick på hösten NATO's Defence College för generaler i Rom.

I Strängnäs fick jag snabbt lära mig att leda ubåtsjaktinsatser. Det var spännande att se hur experterna kunde få fram trovärdiga uppgifter av allmänheten, genom att jämföra deras uppgifter med detaljer på ubåten och verkliga mått. Dessa visade att flera av rapporterna var sanna och att ubåtsintrång förekom. Här åkte jag skridskor på vintern och började paddla kajak på sommaren.

Vi satte igång och planerade Övningen Orkan. Det var en försvarsmaktsövning med över 25000 deltagare. Så stor övning har vi inte haft förrän AURORA. Jag

ledde planeringen men fick inte delta.

Skälet var, att jag utsågs till att vara "Sveriges internationelle General". Hände något så skulle jag ut och leda insatser. Det tog två veckor. Först kommenderades jag till Libanon för att lösa av den legendariske Generalen "Lappen" Wahlgren. Jag tillbringade veckor nere i wadis (nedskurna flodbäddar) och for runt och träffade chef och personal.

Men - sedan blev Sverige ordförande i OSSE, och det blev plötsligt bråttom att kunna sätta in militärer i konflikten runt Nagorno Karabakh. Så på med sparkdräkten och ner till Wien.

Där vidtog stabsarbete med officerare från Sverige, USA, Frankrike, Tyskland, England och Turkiet. Flera gånger redan i början stod en lastad Herkules i Frankfurt som skulle ta upp oss morgonen därpå, för transport till Baku.

Detta har Lars Rehn berättat om i förra numret av Älvsborgaren. Det var ganska påfrestande då vi klämdes mellan vad som var militärt möjligt, och vad våra ambassadörer lovade parterna i området. Där handlade det ofta om timmar medan det för oss skulle ta månader att i verkligheten trumma ihop förband från mängder av nationer.

Vi var aldrig ens nära att verkligen kunna gå in så snabbt, som vi tvingades planera. Det vimlar av roliga - och mindre roliga minnen. T.ex. var jag i en liten stad högt uppe i Nagorno Karabakh. En kvinna i 20 årsåldern, leddes fram till mig. Hon gick på universitetet för att lära sig svenska och talade utmärkt. Hon hade aldrig träffat en svensk förut!

När vi var ute och åt i Baku bars det in en flaska champagne åt oss. Vi hälsades välkomna i vårt fredsarbete. Vi skulle fram till en postering som låg under beskyddning. Medan vi väntade fick vi vindruvor av en bonde som också hukade.

Jag var nästan aldrig hemma på 13 månader, och blev rätt glad när jag blev uppringd av försvarsminister Anders Björk. Han ville att jag skulle komma till Försvarsdepartementet och jobba som departementsråd åt honom, på den Internationella enheten. Jag hade där t.ex. ansvar för alla utländska attachéer och deltog bl.a. i deras årliga fjällmarsch.

Jag fick ansvar för det militära stödet till Baltikum och for runt och inspekterade radarstationerna mm.

Men - departementet var min minst tillfredsställande uppgift i Försvaret. Politi-

Svante Bergh

kerna där sökte inte den goda lösningen, utan den som återstod när klockan är 5 över 12. Vi planerade och planerade och de goda planerna användes inte.

Därför var jag nöjd när jag efter ett år av ÖB ombads komma till honom som Internationell operationsledare. Detta var under Jugoslavienkonflikten och när massakerna i Srebrenica inträffade.

Vi skickade ut bataljoner till området och jag fick åka till Swedint i Södertälje för sända ut, och tacka av personal. En sådan var för övrigt sedermera ÖB Generalen Sverker Göransson.

Vi hade folk ute i Open Skyes för att inspektera rustningsläget i Europa. Ett FN monument byggdes vid Djurgårdskanalen där sedan ceremonier avhölls. Jag fick tillfälle att åka och följa stora NATO övningar t.ex. utanför Norge.

Ja, sedan hade det gått ett år och jag fick smickrande erbjudanden om nästa befattning. Jag hade nu haft fyra generalsbefattningar på fyra år. Min hustru var rätt trött på min bortavaro.

Därför svarade jag ja på en headhunting från Ericsson Microwave i Mölndal. Försvaret var nu nästan utan verksamhetside. Den duktige fick visa detta genom att vara flink i att lägga ner förband. Man lade allmän värnplikt i träda.

Själv har jag en gedigen teknisk bakgrund genom tre år på Vapenteknisk kurs på Militärhögskolan. Jag förstod därför hyggligt vad man gjorde på Ericsson.

Det är spetsteknologi av världskvalitet som ligger bakom t.ex. radarn till JAS, den digitala flygburna övervakningsradarn Globaleye och Giraffe tredimensionella radar.

Eller ARTHUR som ser och mäter in en singlad 50 öring över siktlinjen på mils avstånd. (Artillerilokaliseringsradar).

Jag hade där 10 riktigt bra och spännande år. Vi var med och jobbade för det nätverksbaserade försvaret. Det innebar att

funktioner som eget läge, fiendens läge, underhållsläge med mera kunde återges i appar på en mobiltelefon i realtid.

Därmed kunde lägesbilden delas i realtid, och vi kunde fatta beslut innanför en fiendes beslutscykel. Tyvärr slarvades detta koncept efterhand bort. Jag tror det berodde på att vi ska vara så oerhört speciella i försvaret. Vi borde kunna nöja oss med kommersiella lösningar. Då löser den civila industrin våra problem. Så fort som vi tror att vi ska göra egna lösningar, så blir vi ideligen omkörda i ytterfilen.

Ja, så småningom slutade jag på Ericsson. Jag jobbade då ett par år som konsult åt SAAB med att omsätta deras militära lösningar till civila ändamål. SAAB erbjuder idag t.ex. ledning av nära nog obemannade flygplatser.

Jag började hjälpa ett synnerligen spännande företag som heter OverHo-

rizon. Jag for runt i världen med deras VD och talade på mässor runt konceptet. Det innebär kortfattat att en satellit i en bana 40 mil över ekvatorn används som relästation för bredbandig satellitkommunikation. Detta görs med unikt små antenner och stor bandbredd och till en bråkdal av kostnaderna för andra system. Man sänder strålar från satelliten, där en sådan stråle t.ex. täcker hela Skandinavien.

I september i år skickar man upp sin första egna satellit. Men redan idag erbjuder man trafik över leasade satelliter. Bränderna i norr förra året, eller kommunikationsproblemen efter de stora stormarna skulle med detta system täckas på ett par timmar.

Men - det är kommersiell lösning, så den blir tydligen för billig och inte tillräckligt "egen" för MSB och svenskt försvar.

Jag har åter intresserat mig för den militära balansen och framförallt ser jag vikten av att på ett balanserat sätt förstärka försvaret av Göteborgshamnen där trafiken är en pulsåder som försörjer Sverige samt Norge och Finland. Jag är därför bl.a. ordförande i kamratföreningen vid Älvsborgs regemente och ansvarig utgivare för Älvsborgarna.

Jag har under några år tagit på mig att vara mentor i ledarskap, genom ett företag som heter Xperientia. Jag är där ordförande.

För övrigt åker jag skidor, långfärdsskridskor, spelar golf, vandrar i fjällen och håller mig i hygglig form. Bra under coronatider!

Svante Berg

(Fortsättning från föregående tidning Nr. 2/2020)

Älvsborgs Regementes organisation, förläggning och utbildning 1925

Jag har i min ägo en liten bok tryckt 1934, alltså årsgammal med mig, som handlar om vårt regemente. (ordagrant efter boken), Ni lite äldre, som gjort er värnplikt vid regementet, känner ni igen er?

Regementet är enligt 1925 års härordning i fred organiserat på regementsstab och 8 kompanier, fördelade på 2 bataljoner. Av kompanierna äro 6 gevärskompanier, ett kulsprutekompani och ett s.k. specialkompani, där olika slag av specialister utbildas.

Regementets kaserner och övningsfält ligga sydväst om Borås. Marken är skänkt av Borås Stad. Kasernerna hava ett synnerligen vackert läge, äro ståtliga byggnader och fylla alltså stora krav på ändamålsenlighet. Enligt regementets inflyttning hava till följd av utvecklings framsteg en del nya byggnader tillkommit och omfattande arbeten med övningsfältets förbättrande utförts. Viskan delar övningsfältet i två hälften, varför flera broar måst byggas. Skjutbanorna, därav en kulspruteskjutbana, äro belägna vid Bråt omkring 1 ½ km söder om kasernerna.

Befälsutbildning, omfattande övningar av taktisk och teknisk natur, är huvudsakligen förlagd till vinterhalvåret. Regementets underbefäls- och volontärsoldatskolor äro sammandragna under denna period och finns i kasern 1, Livkompaniet.

Idrott och skytte äro föremål för stort intresse. Regementet har härutinnan väl hävdad sin ställning, varom talrika priser i samtliga kårers mässar vittna. Det ståtliga Ebersteinska priset, erövrat 1922 i skidåkning i tävlan mellan Sveriges regementen och kårer. Arvid Kellgrens vandringspris (skjutpris), ettflertal vandrings- och lagpris i ridning äro bland de förnämsta troféerna

Tyvärr har regementets idrottsplats på grund av brist på medel ännu icke kunnat fullständigt utbyggas.

År 1924 firade Älvsborgs Regemente i H. Maj:t konungens närvaro sitt 300-årsjubileum under vackra och värdiga former. Förutom den i tjänst varande styrkan deltog ett stort antal gamla indelta och anna f. d. personal. Det var en anslående syn, när "de gamla" gjorde förbimarsch för konungen. Åt "Regementets hembygd" var en för tillfället av regementschefen överste Rignell författad och komponerad sång ägnad. En stund var även antagen åt minnena från Fristad hed,

Tanken på att bevara ett minne från det gamla indelningsverkets dagar realiserades 1930, då ett av bergingenjören F Brusewitz skänkt soldattorp återuppfördes på regementets område. Samtliga gamla indelta voro ånyo inbjudna, så ock anhöriga till tjänst varande volontärer och värnpliktiga

Svenska armén har, allteftersom mål och medel växlat med tiderna. På olika sätt fyllt sin uppgift till fäderneslandets trygghet. Ehuru hårt beskuren genom 1925 års reducerade försvarsordning fortsätter den sin taktiska och tekniska utveckling med tillämpning av senaste erfarenheter.

Detta är nedtecknat från ett häfte som alla som gjorde Beredskapstjänstgöring 1940-45 erhöill.

Detta och artiklarna från föregående nummer är nedtecknat av

Lars Rehn

Addis Abeba

Här berättar Åke Hell fortsättningen på hans upplevelser under hans Afrikaresa.

Från Nairobi i Kenya bar det norrut till Addis Abeba i Etiopien. Vid denna tid, 1965, var det fortfarande kejsaren som styrde. Konungarnas konung. Den av Gud utvalde, Lejonet av Juda, Kejsaren av Etiopien, Haile Selassie, som hans titel löd om jag minns rätt. Lejonet av Juda låter ju lite underligt men enligt traditionen skall han ha härstammat från det barn som föddes efter det att judarnas konung Salomo sammanträffat med drottningen av Saba. I Addis Abeba kom vi till en stad med reslig och stolt befolkning. Även om de var fattiga och enkelt klädda så var det en jämlike som man pratade med. De var fina, trevliga människor.

Allt var ju inte bra på kejsarens tid men det blev inte bättre sedan han störtats och det blivit ett annat styre. Det verkar genomgående vara så att efter varje revolution som lovar att allt skall bli bättre så kommer människorna från ett elände till ett annat som är mycket värre.

Etiopien var ett land som stävade efter modernisering och utveckling. I detta arbete deltog Sverige på olika sätt, dels med direkt statlig hjälp, dels med att svenska företag och organisationer hade verksamhet i landet. Sverige var ju ett av de få länder som hjälpte Etiopien med sjukvård, sedan Nationernas förbund svikit landet, när Italien anföll 1935. Sedan dess hade kejsaren stor respekt för Sverige och svenska befäl lade grunden till både armé och flygvapen i Etiopien. Vi

träffade några av de i landet verksamma svenskarna.

Samtidigt var det ett primitivt land med ett hårt styre. Vi var inne på SAS kontor och pratade med en svenska som arbetade där. Hon berättade att vid hennes första arbetsdag på platsen så hängde de några generaler i lyktstolparna på torget utanför. De hade försökt göra en militärkupp vilken blev nerslagen och nu hängde de där på torget som straff och androm till varnagel.

Vi var på studiebesök vid kejserliga palatset, som hade en vacker park. Där fanns det också en del vilda djur i burar. Några stora lejonhanar med vackra manar som kunde studeras på nära håll bakom stabila järngaller. Utrymmet i burarna var litet. En beklämmande syn när man sett lejon ute i det fria några dagar tidigare. Det fanns dock några djur som hade det bättre. I parken fanns ett antal geparder som gick omkring helt fritt. Geparderna har använts vid jakt i nordöstra Afrika sedan gammalt. De springer ifatt och dödar sitt byte. Sedan kommer husse och tar hand om bytet och geparderna får bara några smakbitar. Det var sådana geparder som vistades i parken. Jag gick sakta fram till en gepard som satt stilla. Den lät sig nådigt bli kliad bakom öronen och verkade trivas med det. Vi skildes som vänner.

En kväll fick vi lyssna till ett föredrag om Etiopisk idrott som hölls av Onni Niskanen. Han var reservofficer vid Svea Livgardet och hade varit en av de svenska militära utbildarna i Etiopien. När den verksamheten upphörde blev han kvar som idrottslärare. Det var han som lade grunden till den verksamhet som sedan

blommade ut med ett stort antal framgångsrika långdistanslöpare med Abebe Bikila i spetsen. Ett mycket intressant föredrag om hur han startat från noll, tagit vara på de förutsättningar som fanns och sedan kommit fram till ett mycket bra resultat. Sedan har det fortsatt och än i dag finns de etiopiska löparna i världstoppen. Våra finska medresenärer var dock besvikna efter föredraget. De trodde Onni var från Finland men han var ju, trots de finska namnen ursvensk.

Tyvärr fick Abebe Bikilas framgångssaga ett tråkigt slut. Han fick spritproblem, körde bil berusad och blev svårt skadad i en olycka och fick efter detta leva sitt liv i rullstol fram till sin död.

Ett fint minne är när några av oss i sällskap, sent en kväll vandrade till hotellet på nästan folktomma gator i ett vackert månsken, nästan lika ljus som på dagen. Vi hade varit och studerat det lokala kvällslivet på P Lumumba Club.

Klubbens namn kom från en politiker, som blev mördad i Kongo. Dagen efter träffade vi några svenskar som vänligt förklarade att det vi gjort var i högsta grad olämpligt. Vi kunde blivit nerslagna och rånade eller blivit anfallna utav hyenor, som vandrade genom staden på nätterna och rensade soptunnor på något ätbart. En inte föraktlig del av stadens renhållningsverk. Den som lyder råd är vis. Det blev inga fler kvällsvandringar.

Detta var ännu något från min mycket intressanta resa, kanske kommer det en fortsättning.

Åke Hell

Den moderna striden

När vi pratar om kriget och striden går vi ofta tillbaka till det andra världskriget då framförallt tyskarna och japanerna slogs mot ryssarna, engelsmännen och amerikanarna.

I den moderna striden finns inga fronter. Striden förs över stora ytor och är snabb och våldsam. Fienden försöker tränga djupt in bland våra styrkor för att ta viktiga platser och för att slå ut våra lednings- och understödsförband. Oavsett blir det strid som soldaterna måste vara beredda på. Även drabbas civilbefolkningen kanske hårdare än under föregående krig. Civilbefolkningen utsätts vid gerillaförband och sabotagetillfällen. Uttrycket "Bakom fronten" finns kanske inte, utan alla blir direkt inblandade.

Fienden disponerar luftlandsättnings- och marininfanteri och vältränade sabotageförband.

Luftlandsättningsförbandens uppgift är att med helikoptrar eller fallskärm landa långt in i vårt område och ta viktiga platser. På liknande sätt kan marininfanteri ta hamnar och brohuvuden vid kuster.

Men det finns även svårigheter. Fiendens svagheter är att de kan få svårt att utnyttja sin kraft för det är alltid svårt att strida i okänd terräng och under okända förhållanden.

Stora delar av vårt land har skogsklädd och svårframkomlig terräng som gör dem svårt att utnyttja hela sin rörlighet. Lika så har de svårt med sitt underhåll i och med att de flesta underhållsfordon måste använda vägar för att komma fram med underhållsresurser, framförallt drivmedel och ammunition.

I och med detta kommer den civila befolkningen att drabbas hårdare än föregående krig.

Än en gång Varför tog de "kloka" politikerna bort Civilförsvaret

Lars Rehn

Hitlers och övriga nazisters hemska brott

mot olika länder och dess människor, kan och skall aldrig förlätas eller glömmas utan föras vidare till kommande generationer.

Här kommer en "Historielektion" om Adolfs megabyggen FÜHRERHAUPTQUARTIERE (FHQ) "Ledarens tåg." Alla som är intresserade av andra Världskriget känner säkert till "Wolfschanze", Rikskansliets bunker och Berghof. Mindre känt är att Hitler 1939 – 1945 byggde 20 st Führerhauptquartiere till och flera var planerade vid krigsslutet. Här en översikt över hans Megabyggen. Enligt General Alfred Jodl, vid Nürnberggrättegången "var det som ett mellanting mellan Kloster och Konzentrationsläger" att arbeta och leva i FHQ. Notera i slutet av artikeln mängden betong som gjordes åt eftersom Hitler var synnerligen rädd för anfall från luften. Detta är en berättelse om en av hans galenskaper under andra världskriget, det flesta bestämdes utav Adolf själv eller av hans stab.

MOBILT FHQ

FÜHRERSONDERZUG (Ledarens tåg)

Hitler beställde ett "Sonderzug" under 1937 för sina resor. Det användes under fälttåget i Polen och Balkankampanjen. Han använde det för resor under hela kriget. Tåget vägde 1 200 ton och max längd kunde uppgå till 430 m med en hastighet om 80 – 120 km/tim. Vagnarna var inte pansrade utan enkelt inredda och var utrustade med värmesystem och luftkonditionering.

Tågets sammansättning varierande beroende på behoven och antalet resenärer upp till 200. Det kunde bestå av 10 – 16 vagnar med en längd på 300 – 430 m. Här kommer en vanlig sammansättning av **Führersonderzug**. Tåget var utrustat med två lok, ett fram och ett bak, som gjorde att tåget fungerade även vid maskinfel. Ång- eller ellok kunde användas. I början och slutet fanns det SDP1 1941 – 1939 Flakvagnar med vardera 2 fyrlingskanoner för försvar mot mar- och luftattacker med en eldhastighet om 800 skott/minut. **Bagagevagn**. (Führervagn) där hans bil Mercedes Pullman DRB färdades. Hans sovrum med en spartansk enkelsäng. **Kommandovagn** lägesrum med de allra senaste teknikaliteterna, telekommunikationsrum med teleprintrar, krypteringsmaskiner, telefoner, radiorum.

Dessa enheter fungerade inte under resor, de måste anslutas till de olika stationerna för att fungera. En kraftfull kortvågsradio på 700 watt användes när tåget var i rörelse. **Begleitkommandovagn** för upp till 26 personliga vakter. **Restaurangvagn**, två **Gästvagnar**, **Badvagn**, den var särskilt tung (78 ton) med 5 badrum, 3 marmor duschar och reservoar för 11 000 liter vatten. (Present från Reichsbahn på hans 50 års dag 20/04 1939.) **Restaurangvagn**, två **Sovvagnar** för personalen. **Pressvagn** för Propagandaministeriet. **Bagagevagn** samt en **Flakvagn**.

FASTA FHQ ADLERHORST

År 1939 påbörjades byggandet inför anfallet i väst men var inte klart vid utbrot-

tet våren 40 utan Hitler använde sig av Felsenest. Var även tänkt att användas vid operation "Seelöwe" vilken inte blev av. Hitler poängterade att Adlerhorst inte fick vara för lyxöst. Solidaritet med soldaterna i fält.

Adlerhorst bestod av sju bunkrar, ovanpå byggdes det vanliga hus som ett perfekt kamouflage. Han återvände dit under Ardenneroffensiven 11/12 -44 – 15/ 01 -45 då han reste tillbaka till Berlin.

FELSENNEST

Den 10 05 40 inleddes operation "Gelb" anfallet på Väst Europa och samma dag anlände Hitler till Felsenest vilket var det första stationära FHQ. Det var väldigt litet och bestod bara av ett fåtal baracker, matsal, mässhall, garage och kartrum. Den enda bunkern som byggdes var för honom. Den 06/ 06 -40 lämnade han och begav sig till Wolfschlucht. Mars 45 när amerikanerna närmade sig Felsenest förstördes det.

WALDWIESE

Oktober 1939, inför Frankrikefälttåget, började man bygga samtidigt med utbyggnaden av slott Ziegenberg, (Adlerhorst) som ett FHQ. Hitler föredrog det fronthärs Felsenest Den 01 juni 1940 befalldes att Landes Verteidigungsabteilung hos Wehrmachtführungsstabben skulle förläggas dit.

WOLFSCHLUCHT

Den 10 maj anfölls Frankrike och Hitler övervakade det från FHQ Felsenest. De militära framgångarna innebar att Felsenest låg för långt från fronten. 25/05 började man bygga ett FHQ.

Där utarbetades även kapitulationsvillkoren för Frankrike. Han anlände dit 06 06 och avreste 28 06.

ANNENBERG

inför "Fall Gelb" anfallet i väster planerades och iordningställdes ett flertal FHQ varav Tannenberg var ett. Man valde placering i Schwarzwald då man kunde

använde Luftförsvaret Wests anläggning som grund. Byggandet började i oktober 1939 och stod klart 01 07 1940. Frankrike hade kapitulert och Hitler ägnade sig åt utflykter på slagfälten, konstbesök och mottog besök av olika dignitärer. Han avreste 05 07 1940 och återvände aldrig.

WOLFSCHLUCHT 2, W2

Inför "Fall Rot" andra del av anfallet mot Frankrike ville Hitler ha ett fronthärs FHQ och man valde en plats i närheten av Margival då det fanns en 650 m järnvägstunnel för Hitlers Führerzug. 13 06 började man sätta in pansardörrar och utsug och friskluft så att ångloken kunde stå med ångan uppe för snabb avfärd. Den 17 stoppades arbetena då Frankrike kapitulera.

Två år senare påbörjades arbetena igen då Hitler ville ha FHQ så han kunde leda sina trupper vid en allierad landstigning. Anläggningen fick då nya namn W2 och W 3. Den 16 06 flög Hitler från Berghof med sin Focke Wulf 200 Condor till Metz där han övernattade. W2 där han anlände 17 06. Han hade överläggningar med sina högsta befälhavare och de var utsatta för flygalarm och vistades i bunkern. Den 1906 skulle Hitler besöka Heeresgruppe B men dök inte upp. En V 1 kom ur kurs och slog ned i närheten och han flög tillbaka till Berghof natten den 17 06. Den 29 08 intog USA trupper anläggningen. Anläggningen han inte sprängas. 1955 tog Nato (CINCENT) över den till 1969 då Frankrike tog över. Det är en av de bäst bevarade FHQ med swimmingpool.

ASKANIA MITTE (ANLAGE MITTE)

I december 1940 gavs uppdraget att bygga en anläggning av enklare karaktär för FHQ och en mindre del för OKH, OBERKOMMANDO HEER. Det byggdes bombsäkra platser för "Sonderzüge" i form av 2,5 meters tjocka stålbetongrör. En betongbunker och ett flertal baracker uppfördes. För "Führersonderzug" uppfördes i en Bergtunnel som dimensionerats för en längre tids uppehåll alla nödvändiga teknikaliteter. Färdigställd 04 41. Hitler besökte aldrig anläggningen. Den 23/06 -44 överläts en av tunnarna på 2 800 m² på Bruim GmbH, Warszawa som producerade ammunition under betäckning "Goldamsel"

ASKANIA SÜD (ANLAGE SÜD)

Mellan oktober 1940 och oktober 1941 byggdes två bombsäkra platser för Sonderzüge "Amerika", Hitlers och "Atlas" OKW Oberkommando Wehrmacht. För Amerika förstärktes den befintliga tunneln med 2,5 m stålvägg. Tunneln för "Atlas" erhöll en 200 m långt betongrör vilket förstärktes med 2,5 m stålbetongrör. Hitler och Mussolini tillbringade natten 27- 28/08 -41 där i sina respektive Sonderzüge.

EICHENHAIN (WEHRWOLF)

Inför sommaroffensiven mot Kaukasus och Stalingrad operation "Blau" vill Hitler vara närmare fronten för att leda den. 20/06 - 16/07 -42 integrerades FHQ i anläggningen i anläggningen Eichenhain och blev känt som Wehrwolf. Han anlände 16/07 -42 - 30/10 -42. Dagligen gick ett kurirtåg 19.51 från Berlin och ankom nästa dag 06.45. Ett kurirplan, HE 11, startade 11.00 från Berlin och var framme 18.00. Det var mycket varmt med 45 - 50 grader och myggor i en massa. Han led av detta och vid minsta orsak blev han arg och tappade fattningen. Han vistades där 19/02 - 13/03 -42 samt en sista gång 27/08 43 - 15/09 -43. I december 1943 började de att förstöra anläggningen och när Röda armén kom dit i mars 44 var platsen mer eller mindre förstörd.

BÄRENHÖHE

Här fanns ett högkvarter för Röda armén som man utökade som ett FHQ för Hitler och hans närmsta stab. Man byggde 42 hus och en bunker för Hitler vilken aldrig vistades där.

WASSERBURG

Kärnan i anläggningen var ett slott från 800 talet och byggarbetena varade från 18/11 1942 - 30/06 -43.

Slottet rustades upp med 135 kakelugnar. Kakel av Keramikern Eska flögs in från München och hela inredningen var

mycket exklusivt. Det byggdes även bunter bredvid slottet för Hitlers säkerhet.

HAGEN (SIEGRID) PULLACH I NUTID

Perioden mars 43- nov 44 byggdes ett FHQ i Pullach en anläggning bestående av bunkrar och baracker för 13 miljoner RM (Reichsmark). Redan före krigsutbrottet fanns här ett område "Reichsiedlung Hess" bestående av en och två familjshus för höga partifunktionärer.

Det skulle vara ett FHQ om Berghof blev bombat. Borman lät bygga, på det 40 hektar stora området, fyra bunkrar under marken med exklusivt värme - och kylsystem. Ingångarna till bunkrarna var försedda med tjocka ståldörrar och gasslussar. De allierades undersökningskommission besökte anläggningen 21-23/05 1945 och ansåg anläggningen vara modern och av första klass där man kunde överleva under en lång tid.

Efter krigsslutet så var det högkvarter för de allierade stridskrafterna. 1947 flyttade "Organisation Gehlen" in vilket var en föregångare till Bundesnachrichten Dienst (BNRD) in och är fortfarande kvar där.

OFULLBORDADE ANLÄGGNINGAR OLGA

07-09 1943 började man med ett FHQ med en bunker, hus och baracker. Den 20/06 1943 började planering av projektet i Wolfschanze och 27/06 avreste Oberbauleiter Müller dit.

W 3

Man antog att invasionen skulle ske mellan södra Holland och Bretagne så gav Hitler orden april 1942 att ett FHQ skulle bygga som under FHQ till W2 för att vara närmare fronten.

ZIEGEUNER BRUNHILDE

De allierade lurade den tyska underrättelsetjänsten att invasionen skulle ske i södra Frankrike. Den 18/03 -44 besiktigade Oberbauleiter Müller delar av Maginotlinjen. 28/03 - 44 presenterades planerna för tre bunkrar under jord.

II (ZEPPELIN)

För OKH (Oberkommando Heer) fanns en anläggning i Zossen ca 40 km från Berlin. Där fanns sedan första världskriget en anläggning för arméns högkvarter. Man byggde bunkrar för kommunikation "AMT 500" samt bunkrar för högkvarterets olika avdelningar vilka stod klara några veckor före andra världskrigets utbrott. Hitlers bunker började byggas sept 44 men blev aldrig färdig.

AMT 500 var en bunker långt under marken. Ytterväggarna var 1,6 - 3,2 m tjocka och taket 3 m. Här fanns dåtidens

modernaste kommunikationsanläggning och även en TV studio. Dagligen expedierade man ca. 120 00 samtal.

Man byggde även 12 bunkrar kamouflerade som villor med skorstenar för filter och ventilation. Under husen fanns bunkrar för OKH:s olika staber. Man byggde även 19 sockertoppsformiga luftskyddstorn. Hitlers bunker påbörjades sept 44 men blev aldrig färdig. 15/03 bombades anläggning av amerikanerna men på grund av felnavigering eller dålig målbild så slogs anläggningen inte ut.

20 april 1945 utrymdes anläggningen då Röda Armen närmade sig och föll relativt oskadd i deras händer. Två månader senare började man demonteringen av all teknik. Senare sprängdes anläggningen men till exempel AMT 500 användes av Sovjet GSTD och senare av WGT. Efter återföreningen överlämnades den till Tyskland 1994.

HITLERS DAGSRYTM I FHQ

Han väcktes vid lunch, läste inkomna nyheter och tog emot gäster. 14.00 lunch med sina sekreterare och eventuella gäster. 16.00 läsesgenomgång med Göring, Keitel, Jodel, föredragande officerare samt Adjutanter. 20.00 middag med sina sekreterare och gäster. Midnatt bjöds på te. Mellan kl 03 - 05 gick han till sängs. Massor av betong gjordes åt eftersom Hitler var synnerligen rädd för anfall från luften.

En annan men mycket dystrare användning av den tyska järnvägen var att samma spår som Adolf utnyttjade, användes även till transport av de hundratusentals judar från de ockuperade ländernas till förintelselägren. I de tågen fanns ingen lyx problemet var hur många som kunde packa in i godsvagnarna. Stod alla upp till en början fick mången plats tills de ramlade ihop och dog på grund av köld eller syrebrist.

Detta var ett stycke historia, som för de flesta överlevandes välgång slutade i maj 1945

Lars Rehn

Hej alla "Trevliga läsare".

Vår föreningstidning "Älvsborgaren" är lite annorlunda denna gången beroende på, som jag tror alla läsare förstår, covid19. Våra tankar går till dem eller dess släkt och vänner som drabbats.

Höstens föredrag blev inte som brukligt så ej heller denna vårens tänkta föredrag och samlingar. Vi får blicka framåt och glädjas över alla som ändå klarat sig från den tråkiga tiden.

Lars Rehn

Sista "Regementsmötet på Fristad Hed

En dåtida känd Boråsare, direktören Axel Nylander, berättar här om det sista mötet före regementets flytt till Borås.

Övningarna under detta möte hade en speciell karaktär än som brukligt var. Det var oroligt ute i världen med första världskriget och ingen visste utifall Sverige drogs med i Första världskriget. Inga permissioner eller ledigheter för varken befäl och de värnpliktiga fick förekomma, hela regementet låg i viss beredskap och truppen fick inte avlägsna sig och de vardagliga övningarna hölls inom en gräns på två mil från heden. Detta medförde att övningarna kom att göras flera gånger i samma terräng.

På denna tid övades en hel del sträckmarscher. Det var inte som i senare tid transport med cykel eller fordon, utan förflyttning gjordes med marscher. Några gånger

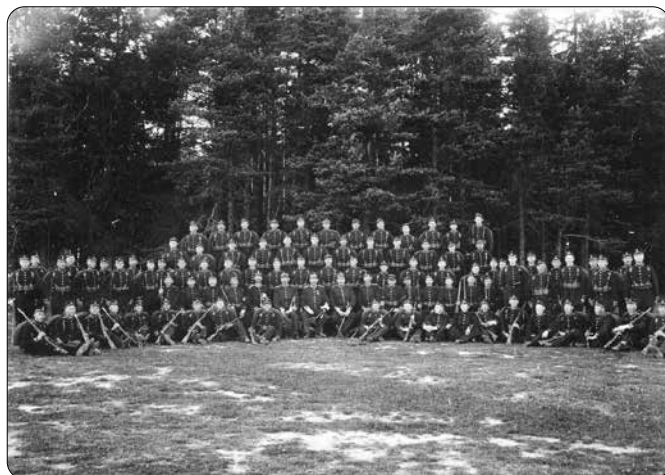
i de nya lokalerna. I Borås gjordes rast och utspisning, varefter marschen gick åter till Fristad. Åtminstone 4:de, Boråskompaniet, där alla var hemmahörande i staden, hade fått full traktering av släkt och vänner och det var inte lätt att få alla åter till Fristad.

En del somnade vid varje rast och det var svårt att i mörker hitta dem i buskarna. Kompaniets sorgebarn nr 39 Lund måste ibland avlämnas till polisvakten. Andra överförfriskade fick stöd av sina

kamrater i ledet så att de kom med till Fristad. På grund av trötthet och spritförtärning sjönk en del ihop när det kommanderades halt utanför lägerhyddan på heden.

Den vanliga dagordningen var den första tiden på mötet den gamla vanliga med revej kl. 06.00 och

uppställning kl. 06.30 med korum. "Din klara sol går åter upp", även om regnet stod som spön i backen. Därefter exercis eller liknande till kl 08.00 då flaggan hissades vid vakten. Truppen som var i

närheten skulle hälsa flaggan enligt regementschefens order. Efter frukost var det tjänst kl. 09.00-13.00. Därefter middag för truppen och åter övningspass kl. 15.00-18.00 samt aftonmåltid.

Kl. 21.30 var det uppställning för kontroll att alla vore tillstädes och då hölls Korum med "Så går en dag än från vår tid". Tapto, som är en utav Arméns vackraste musikstycke, gick någon stund senare. Det var en upplevelse att i aftonstunden få lyssna till alla kompaniernas förmåga att sjunga vid Korum och att sedan få höra musikkårens högtidliga tapto.

Uppbrottet från Heden skedde den 6 okt 1914 med inmarsch till Borås och de nya kasernerna. Ett nytt liv började för Kungliga Älvsborgs regemente.

Nedtecknat av Lars Rehn

bestod dessa marscher till de snart färdiga kasernerna i Borås. Vid dessa marscher överflyttades t.ex. hela gevärsförrådet på så sätt att varje man bar två gevär, sitt eget och ett extra som förrådsställdes

Sverige, ett av Europas största länder

Sverige gör sig rätt bra på jordgloben, åtminstone om man bara tittar på Europa. Hela Storbritannien skulle få plats mellan Sveg och Treriksroset och söder därom skulle vi kunna klämma in Danmark, Holland, Belgien, Schweiz och Island.

Dessutom har Sverige en mer omväxlande natur än andra länder. Från slätter och bokskogar i söder till midnattssol, norrsken och till femtio grader kallt i norr.

Men vi har varit större. Under åren 1558-60 omfattade nationen hela nuvarande Sverige och hela Finland plus Trondheims län i mellersta Norge. I öster ingick Kexholms län och Ingermanland, som idag tillhör Ryssland, samt hela Baltikum. Dessutom norra Tyskland. Det är få länder som har fler sjöar än Sverige.

Det beräknas att vi har 95 000 sjöar och tjärnar i vårt land och då räknar man inte pölar på mindre än 10 000 kvadratmeter. Nästan nio procent av vår yta är täckt av vatten.

Lars Rehn

(Svenska skrytboken)

Matlagning i fält

År 1914 fanns inga kokvagnar i Svenska armén. I princip skulle varje man själv laga sin mat. Detta skedde i kokkärlen, som soldaten medförde. Långsträckta kokgrävar grävdes och kokkärlen hängdes upp i långa rader på stänger som vilade på klykor. Del av dagens proviant medfördes buren utav soldaten under det att kokfödan såsom kött, kryddor och gryn fördes på bataljonens köttvagn och kördes ut till de olika kompanierna. Detta innebar att man som regel ej kunde äta middag förrän vid dagens slut oh på grund av detta fick man vänta länge på sin mat.

Befällets proviant medfördes i respektive kantiner, fyrkantiga lådor med servis mm. För att frikoppla befälet från matlagningens bestyr utbildades centralt befälskockar. Som kockar kommenderades ett antal man turvis ur kompaniet. Dessa kockar hade ingen nämnvärd matlagning men många av pojkarna blev så småningom riktigt händiga i konsten att laga god mat. Vid tiden av första världskriget infördes försök med kokvagn m/16. Den hälsades med förtjusning utav förbanden och betraktades av många som det mest revolutionerande framsteget som gjorts inom armén på mycket lång tid. Den underlättade i avsevärd grad förbandens rörlighet. Kokvagnen finns i princip kvar än i dag.

Om vi går fram mot tiden 50, 60-talet och senare på vårt 15 ryckte alla grabbar som var uttagna till förplägnadstjänst in på vårt 6: kompaniet. De som var uttagna till chefer rykte in någon månad före sina kockar och fick då en speciell ledarut-

bildning. Befälet för dessa soldater var under lång tid dåvarande fanjunkare Stig Strid med Gösta Henriksson och Ove Jagendal, som mycket goda medhjälpare. Kockarna hade, och har, en mycket viktig uppgift, utan god mat blir det inga goda soldater.

Inte bara 15 kök utan även kockarnas mat var känd utav angränsande förband som prisades för den goda maten.

Höjdpunkten för truppen ute vid veckövnningar med tältförläggning var när det vankades mat. Tidpunkterna för frukost, lunch och middag var inte som på kasern utan varierade stort. Ibland fick soldaten äta sammanslagen frukost kl 06.00 på morgonen som bestod av frukosten plus lunchen och fick med sig några smörgåsar. Kanske middagsmålet äts kl 21 på kvällen.

Som kock fick man inte ligga på latsidan särskilt inte vid de så kallade mörkerövningarna. Då vändes dygnet för alla. Natt gjordes till dag och dagen till natt. På kvällen äts frukostmålet sedan övning fram till ett- två på natten, lunch, sedan fortsatte övningen till ca 08.00 då äts middagsmålet sedan sov truppen till kl 13.00-14.00, sedan förberedelser inför nattens övningar och frukost ca 18.00, o.s.v. Då gällde det för kockarna att hänga med.

Inte bara kockarna utan för alla som var med på övningen. Det tog något dygn att komma in i den nya lite konstiga rytmen, men det fungerade.

Så lite kuriosas; Ett tjugotal soldater som utbildades vid förplägnadsplutonen till kockar 1964/65 har träffas årligen än i dag alltså 55 år sedan efter "muck" under ledning av 626 GW Larsson. Undertecknad hade glädjen att träffa dem samt visa vår mäss och Musée för något år sedan.

Dessa grabbar som nu är lite äldre gentlemän har, hör och häpna, skaffat en egen kokvagn och tanken är att under en insamling till canserfonden vara på Stora Torget i Borås och servera ärtsoppa med fläsktärningar samt bröd och dryck. Om nu Covid19 inte sätter stopp för det hela. Hoppas många besökare i så fall hittar dit och smakar på soppan, som dessa fantastiska "Gubbar" kokat.

Lars Rehn

Per Albin - bussen

När tyskarna ockuperade Polen 1 sep 1939 ansåg stadsminister Per Albin Hansson och hans ministrar att det började osa hett. Om även Sverige råkar illa ut, och vi tvingas evakuera regeringen, måste vi ju kunna kommunicera med omvärlden. Frågan var då bara hur. Jo genom att bygga en mobil ledningscentral - en Per Albin-buss en mobil ledningscentral.

Vid krigsutbrottet hade det svenska försvaret stora brister. Det hade till och med sagts att de första årens svenska beredskapssoldat knappast kunde betraktas som en "militär företeelse". Med långpipiga 1800-tals gevär och uniformer från första världskriget och trekantiga hattar.

Per Albin-bussen byggdes under stor hemlighetsmakeri på ett Volvochassi 1940 och levererades till Televerkets anläggning. Bussen kan liknas vid senare tids radio/tele centraler, som därifrån kunde leda stabsarbete. I bussen och på taket fanns master kabelvindor, antennlinor och på släp efter bussen rullade en reservkraftstation som producerade 220 volts ström. I bussen fanns förutom personalen plats för utvalda regeringsmedlemmar i inrikes exil.

Som tur var blev det inte något krig för Sveriges del och inte heller någon evaku-

ering av regeringen, testades aldrig bussen i skarpt läge. Bussen blev en klenod på försvarsmuseet "Arsenalen" utanför Strängnäs. (Gilla Läget)

Lars Rehn

Nya moderna hus på regementet

Det byggs och blir nya hus på vårt gamla regemente, nästan varje månad. För er som inte varit inne på ert gamla regemente på något år, är denna bild tagen från det stora trähuset där snickarna fanns och förrådet vid sidan om där soldaten hämta ut sitt vapen. Ni skymtar "gamla stallet" till höger på bilden.

Visste du att?

Ekorrens fina skinn var länge ett eftertraktat byte för jägare under vintern.

Ekorrens skinn var gråbrunt vintertid och pälsverket kallades "gråverk". Den är mycket smidig, tar sig fram nästan överallt eftersom den är en skicklig klättrare och simmare.

Under lång tid fick samerna betala skatt i form av pälsverk och då gick det åt tusentals ekorskinn. Ännu på 30-talet kunde skinnen motsvara lika stort värde som en halv dagslön för en skogsarbetare.

Lars Rehn

"Lite Nostalog"

Världens äldsta Krigsskola är Karlsberg

Militärhögskolan på Karlsberg i Solna är världens äldsta utbildningsanstalt för officerare. Det var 1792 som Gustav III förvandlade det stora slottet till "Kongl Krigsacademie". Förutom på Karlsberg har svenska försvaret haft militärhögskolor i Östersund och Halmstad.

Svenskar var med och vann amerikanska inbördeskriget

Under amerikanska inbördeskriget, som pågick 1861-65 deltog 3 000 svenskar de flesta på nordsidan. En av dem hette Karl Johan Möller. När han lämnade tjänsten som sergeant vid Vendes regemente i Kristianstad 1851 utnämndes han 14 år senare till brigadgeneral av Abraham Lincoln.

Även uppfinnaren John Ericsson, som då bodde i USA, lät tillverka det berömda pansarfartyget Monitor, som med sitt på den tiden ovanliga rörliga kanontorn gjorde sydstatsfartyget Merrimacs obrukligt.

Främste stidsflygaren under andra världskriget

USA:s främste stridsflygare under andra världskriget hette Richards Bong och härstammade från Kristianstad. Han flög ett tvåmotoriskt plan av typen P-38 och med det sköt han ner totalt fyrtio japanska plan i striderna över Stilla havet. Major Bongs föräldrar emigrerade från Skåne och han blev rikt dekorerad för sina insatser och betraktades som en stor hjälte i USA.

Knäckte tyskarnas kod

Från en villa på Lidingö satt matematikprofessorn Arne Beurling och hans medarbetare och översatte vartenda telegram till klartext året 1940. Redan då kunde han läsa de telegram som Hitlers medhjälpare sände till sina trupper för att berätta vilka insatser som planerades.

Deras sinnrika maskin som kallades "Geheimschreiber" och kunde variera de hemliga chiffrerna på olika sätt och sågs som uteslutet att eventuella tjuvlyssnare skulle kunna förstå ett smack av det som

sändes. Detta hade stor betydelse för den svenska strategin.

Lenins kostym

Säja vad man vill om Lenin, men snygga kläder hade han när han störtade tsarväldet i Ryssland. På väg hem från landsflykten i Schweiz stannade han till i Stockholm i april 1917 och passade då på att köpa en kostym på PUB vid Hötorget. När hans svenska vänner föreslog att han skulle passa på att skaffa lite mer kläder ska Lenin ha svarat:

- Jag ska göra revolution – inte starta herrekipering.

Föresten det var inte bara hans kostym som kom från Sverige utan även hans mormors mor. Hon hette Anna Beata flyttade som barn till Sankt Petersburg där pappa Carl Fredrik etablerade sig som guldsmed.

(Dessa artiklar från "Svenska skrytboken")

Lars Rehn

En liten dråplig historia från I 15 kaserngård

Sent 1950-tal, många utav befälen började vid den tiden bli stolta bilägare, så även sergeanten A-son, som hade köpt en PV 444.

På den tiden fick befälet ta med bilen in på kaserngården och parkera på de befintliga parkeringsplatserna. Med stolthet uppehöll sig A onödigt länge och ofta vid parkeringen för att titta till sin bil. En del avundsjuka, somliga beundrande blickar gavs till både bil och ägaren. Det hände en gång att ägaren parkerade bilen just vid trappan upp till vår lilla mäss.

I detta hus fanns även soldaternas marketeri. Några av bilägarens kamrater var på väg upp till mässen och stannade till för att dels beundra bilen samt växla några ord med den stolte ägaren.

Får man provsitta underverket kom en fråga från en kamrat. Visst, inga problem kom från ägaren, gick fram för att öppna dörren, det gick inte efter några

sekunder visade det sig att nyckeln satt i tändningslåset inne i den låsta bilen. Han ryckte och slog i dörren, men icke, Volvo gjorde ordentliga bilar. Det blev en liten uppståndelse runt bilen, bl.a. utav A-sons beväringar. En av beväringarna, en Göteborgare, kom fram och erbjöd sin hjälp. "Det går inte nyckeln är inlåst".

Jag kan fixa det här sporde soldaten, kan någon fixa något mjukt så jag inte repar lacken? Skojar du? Några av soldatens kompisar tog av sina vapenrockar, som soldaten lade på biltaket. Försiktigt ställde han sig på kompisens axlar, kröp vidare upp

på taket, ställde sig raklång, slängde sig på rockarna/taket. Under allas förvåning flög de båda framdörrarna upp. Med ett leende kröp soldaten ner från biltaket gick fram till den förvånade sergeanten ställde sig i enskild ställning och med ett leende anmälde han:

Sergeant: Befallningen verkställd!

*Nedskriven från den minnesrika dagen
av Lars Rehn, en av åskådarna*

Man lär sig så länge man lever heter det

Vi trupputbildare på alla våra regementen var de som lärde soldaten göra honnör på rätt sätt. Göra marschantråde med rätt fot, med kraft i steget. Att skydda sig, för den lede fienden mm.

Finns det människor som inte vet hur man sätter sig på en stol, hur man tar fram en fot för att gå eller liknande? Svaret är JA-om ingen lärde dem.

Människans beteende bestäms inte bara av "krafter" inom henne själv utan också av det kraftfält, som finns omkring henne, t.ex. av familjen, kamrater mm. Vi lär oss genom att iaktta varandra och får på så sätt ett inlärt mönster. Vi liknar såtillvida spårvagnar, som rör sig tryggt och säkert så länge de befinner sig i spåret.

Tack vare våra vanor - vår färd i spåret besparas vi många onödiga ansträngningar. Vanorna är ekonomiska med hänsyn till kroppens energiförbrukning, ty en god del av vårt beteende från det vi stiger upp på morgonen tills vi lägger oss på kvällen blir så småningom halvau-tomatiskt, t.ex. hur vi skall sätta oss på en stol, hur vi ska äta mm. Hade vi inte

inlärd mönster, vore vi tvungna att i varje situation fatta ett nytt beslut. Nu handlar vi i stället efter gammal vana och frigör energin till högre och mer komplicerade uppgifter.

Hur uppstår våra vanor? Många psykologer påstår det sker genom arv medan andra menar att det är miljön som påverkar. Med arv menar de "anlag" som överförs från den ena generationen till den andra genom de gener som finns i könscellerna. Med begreppet miljö menas med allt som möter människan under hela tillvaron från fosterlivet över födseln fram till graven.

Miljön är alltså allt det som inverkar på människan, t.ex. föda, värme, ljus, ljud och ting omkring henne. Miljön är över huvud taget allt som formar människan med undantag av de s.k. generna inom henne. Vi ärver inte egenskaper. Vi ärver anlag, som under påverkan av gynnsam eller ogynnsam miljö kan ge upphov till egenskaper. Våra nedärvda anlag kan vi inte förändra, dock kan miljön och därmed uppfostran förändra oss inom ramen för de nedärvda anlagnas möjligheter. Alltså miljön bestämmer för hur långt man

kan betjäna sig av sina arvsanlag.

Om man begrundar vid vår utbildning till soldater utav våra tjugoföråriga ungdomar var vissa utav dem mycket mörkrädda så var min personliga uppfattning att ungdomar, som var uppväxta på landsbygden, var rädslan för mörker inte så stor. Detta förstärktes vid min tjänstgöring på I 1 i Stockholm där det var svårt att sända ut någon ensam soldat i nattens mörker, utan de ville helst ha med sig en eller flera kamrater.

Enligt psykologerna är en företeelse som mörkräddhet mer sällan eller aldrig hos en ettåring men är rätt vanlig hos en treåring och rädslan tilltar ofta starkt från 5-till 7-årsåldern och kan göra sig påmind ända upp till vuxen ålder.

Anm: Ja, inget ont om Stockholmarna. Göteborgarna och Boråsarna, de var heller inte så mycket tuffare i mörkret.

Lars Rehn

Svenskön Saint Berthélemy

Få svenskar känner till den lilla ön Saint Barthélemy i Västindien. Den är också lätt att missa, bara 21 kvadratkilometer - ungefär som Visingsö i Vättern. En prick i havet. Ön har faktiskt varit Svensk i hundra år. Huvudstaden heter Gustavia efter Gustav III, gatorna har ännu svenska skyltar och ön är vänort till Piteå i Norrbotten.

I den lilla trevliga tidningen "Kvällsstunden" skrev Björn Schülberg om den lilla "Svenskön".

Då kom jag att tänka på; Jag kan faktiskt påstå att ha sett ön. Vi är ett sällskap på åtta personer, som varje år gjort en spännande resa. Inför året 2007 beslöts vi att göra en kryssning i Karibiska havet. En i gänget, Östen Tegebäck, (Kamratföreningsmedlem) som bott i USA, var vår reseledare.

Så en kall januaridag flög vi fyra par till Miami. Efter att ha bekantat oss med Florida några dagar bordade vi "Kryssningsfartyget MSC Lirica" och startade resan, som tog 8 dagar och under färden gjorde vi sex "strandhugg" bl.a. på Porto Rico, Grenada, Barbados, St Lucia och Dominicanska Republiken. Under färden efter St Martin skymtade vi Saint Barthélemy.

Tyvärr ingick det inte i resan att vi besökte "Svenskön" som vi gjorde med de övriga öarna. Lite historia om ön. Columbus siktade ön 1493 och namngavs efter upptäckarens bror Bartolomeo. Det var fransmännen som började kolonisera ön på 1600-talet och den befolkades av buccanjärer, ett karibiskt namn på sjörövare. Dessa levde på sjöröveri, plundrade

främst spanska skepp, som ofta var fyllda med skatter som rövats från folket i Sydamerika.

Saint Barh, som ön kallades, var för torr att odlas på liksom de andra öarna där det fanns stora sockerrörspantager. Mycket p.g.a. detta passade fransmännen på att överlåta ön till Sverige 1784. I utbyte fick Frankrike handelsrättigheter i Göteborg. Detta passade kung Gustav III, som beundrade Frankrike.

I början av december 1784 stävjade så det svenska skeppet "Sprengporten" ut från Göteborg med destination Saint Barh.

I början var svenskarna aktiva i sin lilla koloni. Man byggde upp en ny huvudstad, Gustavia, samt försvarsanläggningar. Befolkningen ökade snabbt, från 739 vid övertagandet till 6 000 år 1800. Av dessa bodde 5 000 i Gustavia, vilket då gjorde staden till den sjätte största i Sverige. Trots detta blev Sveriges kolonialäventyr inte någon lyckad affär och när det infördes allmän frihandel i området gjorde det att ön blev en förlustaffär

1868 rådde svält i Sverige och rikets finanser var usla. Regeringen såg en försäljning av ön som ett sätt att förbättra läget. Detta skedde 1878 och ett nära

hundraårigt svenskt äventyr i Västindien tog slut. Köpeskillingen var 300 000 riksdaler.

Fortfarande gör en del svenskar bland många andra strandhugg på ön som fascinerar av öns svenska arv, vilka är fullt synliga i Gustavia än i dag. Gatuskyltarna är både på franska och svenska, och resterna av tre svenska fort tronar över staden: Fort Gustave, Fort Karl och Fort Oscar.

1976 seglade fyra Pitebor in i Gustavias hamn. Tanken var att "återerövra" ön, men det misslyckades förstås. I stället blev det början till en nu över 40-årig vänskap mellan Piteå och Sveriges före detta koloni. Besöket ledde till ett vänortsförhållande, och i dag foras Piteådagen varje år på ön med bland annat Gustavialoppet. I huvudstaden finns också gatan "Rue de Piteå", medan Piteå har Saint Barthélemypromenaden mellan Stadshuset och Svartudden. På så sätt satte onekligen Piteå på kartan borta i Västindien.

Lars Rehn

Vi lite äldre tycker allt att det var bättre förr

Var det så, Njaa, kanske, kanske inte.

Dagligen läser vi i dagstidningarna om det otäcka knarket som florerar i vårt Samhälle. Förstör våra ungdomar och även de som är lite äldre. Hur var det på "Det glada tjugotalet?"

Denna rubrik mötte mig i en av Stockholms dagstidning från november 1921 alltså precis för hundra år sedan.

"Malörtsdroppar, njutningsmedel"

Dubbla malörtsdroppar äro bra för magen och ett gammalt välkänt läkemedel. På senare tid användes de därjämte som njutningsmedel, vilket kanske låter mystiskt för den oinvigde.

På Stockholms apotek kan man emellertid berätta om en daglig ström av individer, som genom dessa droppar söka tillfredsställa sitt spritbegär. Dubbla malörtsdroppar likna nämligen närmast ab-

sint och äro betydligt alkoholstarkare än vanligt sprit. Detta har också upptäckts av alkoholister, som icke på annat sätt kunna förskaffa sig tillräckligt med sprit och följden har blivit att man på apoteken har en stadig kundkrets av detta slag som kommer igen vecka efter vecka.

Ofta är det kö redan på morgonen.

Lars Rehn

Åren går ...

Ju äldre man blir ju fortare går åren. Ja så känns det i alla fall.

Nu är det alltså år 2021. Här kommer några händelser som skedde för 100 år sedan, alltså 1921.

En känd pilot fortsatte, liksom förra året, sina passagerarflygningar, namnet var Herman Göring, den kände tyske stridsflygaren som nu umgicks bland den svenska överklassen.

Året före avskaffades "Dödsstraffet", som under nuvarande strafflag sedan 1865 endast tillämpats 15 gånger. Dock gällde inte denna ändring utifall landet kom i krig, är dock med nuvarande lagändring icke struket ur krigsartiklarna.

De sista åren användes "Giljotin" men

användes endast en gång, nämligen vid avrättningen av Johan Ander år 1910.

Några militära notiser från 1921 var: Löjtnanten vid kustartilleriet, Sten Bärthelson och maskinisten Fritz omkom vid en flygolycka under provflygning med en flygbåt samt att löjtnanten von Segebaden, en av våra skickligaste flygare, störtade vid en flyguppvisning samt att samma dag kolliderade två flygplan vid Malmsslätt, varvid två officerare dödades då maskinen störtade.

Den 9 april gjordes en avancerad flygning med ett albatrossplan som störtade vid en avancerad uppvisning på grund av att planets vingbalkar inte tålde påfrestningen utan störtade och krossades varvid piloten och en passagerare dödades.

Vidare diskuterades: Vänster eller höger i trafiken? Enhetliga bestämmelser är knappast möjliga. I Norge liksom de flesta

andra länder håller man sig till höger då man möter en mötande automobil, under det att man hos oss styr till vänster.

Att en dylik dualism inte kan vara önskvärd är uppenbart. Det tillkommer icke vårt land att lägga om sitt trafikreglemente, då vänsterkörning tycks vara den, som är fotad på de förnuftigaste grunderna förklarar kaptenen John Nerén, som sin oförgräpliga mening att de olika körreglerna inte vållar någon huvudbry för de som begriper sig på automobilkörning.

Den som är så funtad att han inte kan lära sig en så utomordentligt enkel sak eller tappar huvudet och blir nervös när han tvingas manövrera något annorlunda än vad han är van vid, så bör han stanna hemma. (Tydligt var det enbart män som körde bil. Red anmärk)

Jag har tagit "Åren går" från boken Tidsspeglarna)

Lars Rehn

Människan bakom uniformen

Fredagen den 4:e december uppmanades alla hemvärnets ca 22 000 medlemmar att bära uniform på jobbet i syfte att synliggöra att vi finns i hela det svenska samhället och att vi till vardags arbetar i en mängd olika yrken. Vi har på frivillig väg lagt ner tid, möda och utebliven inkomst på att utbilda oss och öva så att vi kan hjälpa till att försvara vår demokrati och stötta civilsamhället i kristider.

Jag har själv vid flertalet tillfällen tagit tjänstledigt för att hjälpa till med släckning av skogsbränder eller delta i eftersök av försvunna personer. I våras hjälpte vi till med upprättande av fältsjukhus i Stockholm och Göteborg och i skrivande stund samlar våra soldater i tusentals Covid-19 prover över hela landet i syfte att avlasta sjukvårdens hårt ansträngda personal.

Denna Uniform-på-jobbet dag har funnits sedan 2017 och jag har med tillåtelse av min arbetsgivare deltagit två gånger 2017 och 2018. Förra året var jag inte på jobbet denna dag så därför deltog jag inte då. Jag arbetar som lärare i grundskolan i kommunen sedan 1985, just nu som speciallärare i matematik på högstadiet.

Eftersom jag har burit uniform tidigare på jobbet trodde jag att det skulle gå bra även detta år. Men dömt om min förvåning när jag nekades! Tydligt har kommunen en policy som hindrade detta. Jag har ställt frågan vem/vilka som utarbetat denna policy och även frågat efter skälen till att säga nej, men ännu inte fått svar.

Ännu mer motsägelsefullt och obegripligt blir detta i ljuset av att vi lärare på skolan informerats om att kommunen just nu planerar och kommer att driva ett projekt som heter MBU, Människan Bakom Uniformen. Som jag har förstått det syftar detta projekt till att stärka förståelsen för uniformerad personal i samhället och försöka stävja det våld som blåjuspersonal såsom till exempel poliser, brandmän och ambulanspersonal tyvärr alltför ofta utsätts för.

Är det skillnad på uniformerad personal?

Liksom poliser, brandmän eller andra i uniform representerar även vi som tillhör Försvarsmakten samhället och finns till för att skydda våra medborgare. Jag har all förståelse för att vissa barn och ungdomar jag möter i mitt arbete kan ha mycket negativa erfarenheter av militärer. Därför är det naturligtvis viktigt att gå ut med information i förväg till alla elever så att ingen känner sig orolig över att se en militär på skolan. Just därför är det också viktigt att de får en positiv bild av oss och att de förstår vilken värdegrund Försvarsmakten står för.

På Försvarsmaktens hemsida står: "Försvarsmaktens värdegrund utgår från de-

mokratiska principer och slår vakt om alla människors lika värde, om rättvisa, jämlikhet och mänskliga rättigheter." Vid tidigare tillfällen jag har burit uniform och mött elever har det hänt att barn som kommer från krigshärjade delar av världen har kommit fram till mig och tackat för den hjälp de har fått. Detta har jag tolkat som att de har mött våra FN-soldater någonstans och känt att de är där för att bevara fred och hjälpa människor i nöd.

Vilken nytta skulle mina elever ha av att möta mig i uniform? Vi känner varandra och vi har redan trygga relationer som gör att de vågar ställa frågor. De flesta av dem vet att jag är med i Hemvärnet och det skulle ge mig ett naturligt tillfälle till information om vår verksamhet och varför vi finns i samhället. Kanske skulle jag även kunna krossa en del fördomar om oss. Dessutom är det bra att få se att en människa kan ha flera olika roller i livet. Värnplikten är nu också återinförd vilket innebär att alla ungdomar kommer att mönstra och en del av dem blir uttagna till utbildning och tjänstgöring. Då kan det kanske kännas tryggt att ha fått möta en välkänd människa klädd i uniform.

Jag är stolt! Både över att vara speciallärare i matematik och få stötta barn och ungdomars utveckling till vuxna men även över att jag ibland får möjlighet att stötta vårt demokratiska samhälle i kristider när det behövs. Jag är en människa bakom uniformen!

Annelie Svensson

Borås, de gamla "knallarnas" stad

Nästan alla yngre generationer kan konversera på något annat språk än svenska, så var det även med Boråsbyggdets gamla knallar. Dessa knallar som gjort att vår byggd förknippad med konfektionshandel är de gamla "Knallarnas" förtjänst. På stora brogatan i vår stad står en Västgötaknalles, som symboliserar vår byggd.

Många av de yngre generationerna, kan troligen inte så många ord och namn som våra förfäder "Knallarna" använde. Dessa hade faktiskt ett eget hemligt språk, som kallades "Månsing".

Boråsbyggdets knallar bedrev handel nästan med huvuddelen av vårt land. Knallarna var alltså affärsmän och när de pratade affärer och priser med varandra använde de sitt eget språk. Vad deras va-

ror kostade och kanske var de rika bönderna bodde eller liknande, då kom deras egna hemliga språk till godo. "Gå inte upp till den gården där blir det inget sålt, jag brukar besöka Herrgården Grönalid, där köper både ägaren och alla pigor och det händer även att man får ett mål mat". Här kommer några ord och meningar som enbart knallarna använde inom den egna kretsen

Saker, liknade

Fässing = påse, säck

Blejd = fem - öring

Tralling = 50 - öring

Spänn = 1 kr

Potterjocka = smörgås

Räkneorden

1 = yx

2 = kax

3 = tryx

4 = flis

5 = bämmel

Pima = mjölk

Nasa = sälja

Fjälla = flicka

Jonse = pojke

6 = bäxel

7 = buasju

8 = båttaåns

9 = niating

10 = biating

Enkel pyste pima = jag drack mjölk

Enkel bänstrar stål = jag tjänar pengar

Skum vi hunka här i naktum = ska vi sova här i natt?

Några av dessa uttryck och ord spred sig senare och många används än i våra dagar, ord som vi alltså ärvts från knallarnas uttryck.

Lars Rehn, infödd knalle

(Borås boken)

KP Bilen - Karosseri Pansar

Stor, trygg och tuff. Visst var det något särskilt med våra KP-bilar, tiden då vårt I 15 var ett "Pansarinfanteri". "Bilen var lite kantig" i sitt utförande. Vid eventuell "eld" mot fordonet var den gjord på detta sätt för att projektilerna skulle glida av och ändra riktning.

På vårt I 15 hade vi på sjätte kompaniet, en speciell "KP-transportpluton". Skyttekompanierna fick "beställa" fordonen beroende vilket uppdrag de hade och transporterade soldaterna mot sitt anfallsmål, där urlastning skedde. Fordonet var alltså inget "stridsfordon", men användes till snabba omgrupperingar.

Det var mitt under andra världskriget, som behovet av ett terränggående trupptransportfordon blev alltmer tydligt och 1941 beställde krigsmakten fordon från såväl Scania som Volvo. Scantias version byggdes i 250 exemplar vilka fick beteckningen SKP, Scania Kaross Pansar. Volvo byggde 150 och fick beteckningen VKP. De vi hade på I 15 var SKP. Förarsäte hade plats för två man och där bak för elva. De två typerna började levereras från 1943.

Bilarna hade dålig sikt för förarna och oftast vid gynnsamt väder kördes de med öppna dörrar, vilket ibland innebar att vid ett gupp på vägen kunde dörrarna slå igen med väldig kraft. SKP-bilarna hade ett speciellt grovt avgasljöd så på långt

håll hördes ljudet från de "tuffa" fordonen. Efter några år monterades en dubbelkulspruta på taket till förarhytten och fordonet sågs därför med större respekt.

Tilläggas kan att vintertid var det direkt ingen "lyx" för soldaten att sitta bak i bilen utan värme och en hel del kallt drag men de slapp cykla eller marschera.

I början på sextiotalet vitmålades många bilar och tjänstgjorde i FN-operationer i Kongo och även på Cypern. De hade då

försetts med skottsäkra "torn", som klarade av splitter och kulor.

1963 skeppades de flesta bilarna till P 18, Gotland där de försågs med "tak" och många av dem användes till sjuktransportfordon.

Lars Rehn

(vissa uppgifter "Gilla Läget")

Lars Rehn

Lösningen insändes till:

Lars Rehn, Svängrumsgatan 23,
502 47 Borås, eller på min mail
larsbarry.rehn@gmail.com

Senast: 2021-03-30

Insänt av:

Sänd in meningens innehåll på de skuggade rutorna. Tre insända rätta lösningar dras och erhåller varsin Trisslott.

Vid dragning av 18 inskickade lösningar blev följande tre vinnare.

Matts Martinsson, Vinslöv, **Ove Jagendal**, Borås
Inger Ljungblad, Svenljunga

Alla ni andra som löser rutan utan att skicka in, gör det! Dumt att inte chansa!

Du kan ju bli miljonär.

Visste du

Att. De flesta djur som föds upp inom svenska lantbruket är korsningar av olika slag. Men det finns några som betraktas som helsvenska, den nordsvenska hästen gör bra ifrån sig både i skogen och på travbanorna betraktas som helsvenska.

Att. Från 1948 och många år framåt var Kiruna världens största stad till ytan alltså. Nu har en kommun i Australien gått förbi. Kiruna ligger nu som tvåa.

Att. Som första land i världen avskaffade Sverige skolan 1957. Drygt tjugo år senare, 1979, förbjöds vi föräldrar att slå våra barn.

Att. Sverige var först med enhetlig tid, tack vare järnvägen måste det vara lika tid hela landet.

Att. Globen i Stockholm är världens största klotrunda byggnad. Arenan stod klar 1988 och har en diameter på 110 meter och en höjd på 85 meter. Som mest kan man ta in cirka 15 000 åskådare.

Att. Ishotellet strax utanför Kiruna i Jukkasjärvi, är en av världens coolaste hotell. Varje sommar är det försvunnet och i november byggs det upp igen utav stora isblock som skärs upp ur Torne älv samt 30 000 ton snö som sprutas på väggarna

Lars Rehn

Kluriga rutan nr 62

Konstruktör Lars Rehn

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A															
B															
C															
D															
E															
F															
G															
H															
I															
J															
K															
L															
M															
N															
O															
P															
Q															

Konstruktör Lars Rehn

Vågrätt:

- Inte bara några ska följa lagen, detta gäller? Sade till vardags. Tennisort vid Bjärehalvön.
- Ett matematiskt tecken. Köpa en lott o vinna pengar, ja man ju alltid... Långsmal höjd.
- Var ju Måns mot Pelle Svanslös. Skogskatt. Röda korset. Slutet på ert eller vårt.
- Lasse Larsson. Har nu härjat bland jordens befolkning. Söt o vänlig.
- Sveriges silverort. Med ett c, som andra bokstav så får du en ö, väster om Göteborg.
- Detta arméns truppslag faller avgörandet uti en strid, i 15 var ett sådant.
- Föreståndare för t.ex. museum m.m.
- Början på ocean. Annat namn på samernas "härk".
- Gör flyttfåglarna årligen. Ulricehamns tidning.
- Man hänger upp den våta tvätten för att den ska?? I denna står vaktposten.
- Initialer för en engelsk lyxbil. Vackra vanliga svartvita fåglar på tomten. Förkortat leende.
- Han gör samma sak i dag som i går. Fåglar av nästan samma slag men inte riktigt.
- Har namnsdag artonde oktober. Det är finare att ge än att? Tidning från Göteborg.
- Dessa bor inte på landsbygden. Är oftast gymnasterna.
- Kan komma ur ett sår. Alfabetets 11 och 2. God krydda på filmjölken. Förkortad areal.
- Kvinnonamn. Förkortad ammunition. Får man göra i ekan. Är fången.
- Ett Ä, som andra bokstav, gott på smörgås. Gott att få av goda vänner. Fin buske i skogen.

Lodrätt

- En orange frukt. Häftig längtan. Vill man ha på frågan.
- Sjunger man om när hon kom till jorden. Kommer före, större störst. Att ha bensin i.
- Lage och Frank. Inte vår, utan? De mäktiga jätttestora gamla träden med stora lövkronor.
- Två lika. Jag "tyar" inte längre sa Kristina till Karl Oskar i utvandrarerna, vad menade hon?
- Ett tyst medgivande med huvudrörelse. Vakhunden bör inte vara snäll utan?
- Ensam. Ton utan o. Gamla män?
- Finns i Djurparken och liknar oss säjs det. Eslövs Tidning. Ett fackförbund. Maj o Anna.
- Skogsfågel. Detta otäcka förstör många människors liv.
- Har alla vuxna människor varit. Motsats till "yttre". En sådan använder "Ripjägare"
- Sommarmuller. Lite finare än er. Inte ge men ..? Har säkert greven.
- Denna skall skall knäckas. Kan vara både längd och foto.
- Ett par. Läste man om i skolans "Kristendomskunskap". På sådana tittar vi på dagligen.
- Där kom den igen, samernas "härk".
- Dessa tar ingen hänsyn till sina medmänniskor. Dessa om någon, borde få bostad.
- Gör det både i Viskan och Ätran, ja även i Lagan och Nissan. En frukt, lik en persika

Skicka in orden med de skuggade rutorna.

Frågorna berör ord med två eller flera bokstäver

Regementsmarschen

(f.d. Fristadsmarschen)

Till minne av Älvsborgs Regementes marsch från Fristad Hed till f.d. I 15

Lördag 2 oktober 2021

Vår årliga marsch 18 km i mycket vacker nejd, bra och omväxlande marschväg längs Öresjöns underbara västra strand, med den härliga mjuka terrängen på Ryda åsar.

Start: Folkhögskolan i Fristad mellan kl. 09.00-09.45 **Mål:** f.d. I 15 Laddatorpet

Avgift: 100 kr. **Anmälan till:** kamrati15.se eller tfn 0705-25 57 77

Du anmäler dig vid starten och går direkt marschen

Bussar: Lokalbuss nr. 150 avgår från Resecentrum till Fristad station.

digitalt@tryck

DIGITALT & OFFSET • ORIGINAL & DESIGN

Grönbogatan 5 • 504 68 Borås
Tel. 033-12 24 10 • E-mail: digitalttryck@telia.com
www.digitalttryck.se

PLANERAD VERKSAMHET 2021

MARS	11/3 25/3 28/3	ÅRSMÖTE MED GRATIS ÄRTMIDDAG. ÖPPET HUS / BIBLIOTEKSKVÄLL. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
APRIL	15/4 24/4 25/4	STORT FÖREDRAG MED ÄRTMIDDAG. DAGSRESA MED BUSS. STUDIERESA. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
MAJ	6/5 20/5 27/5 30/5	ÖPPET HUS / BIBLIOTEKSKVÄLL. TORPAFTON. STORT FÖREDRAG MED ÄRTMIDDAG. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
JUNI	7/6 – 13/6 29/6	ÅRETS RESA I HISTORIENS SPÅR. REGEAMENTETS DAG OCH FIRANDE AV BORÅS 400 ÅR.
JULI	----	SEMESTERSTÄNGT.
AUGUSTI	12/8 26/8 29/8	TORPAFTON STORT FÖREDRAG MED ÄRTMIDDAG. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
SEPTEMBER	9/9 16/9 – 19/9 23/9 26/9	ÖPPET HUS / BIBLIOTEKSKVÄLL. HÖSTRESA MED INTRESSANT RESMÅL. STORT FÖREDRAG MED ÄRTMIDDAG. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
OKTOBER	2/10 14/10 23/10 31/10	REGELEMENTSMARSHEN ÖPPET HUS / BIBLIOTEKSKVÄLL HÖSTMIDDAG. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
NOVEMBER	11/11 25/11 28/11	ÖPPET HUS / BIBLIOTEKSKVÄLL. STORT FÖREDRAG MED ÄRTMIDDAG. MUSÉET ÖPPET. ALLMÄNHETEN VÄLKOMMEN.
DECEMBER	10/12	LILLA JUL

Detta program kan av oförutsedda händelser ändras eller om det ev. blir fler Corona restriktioner. Var noga med att följa inbjudningarna som kommer på utskick före varje händelse.

Hjärtligt välkomna till ett spännande 2021
Jan Andersson/Verksamhetsansvarig

